

From: "Toplak, Edo" <edo_toplak@merck.com>
Subject: **U dubokom hladu javorovog lista**
Date: September 19, 2022 12:04:29 AM GMT+02:00
To: Edo <edo.toplak@zg.t-com.hr>
▶ 76 Attachments, 5.4 MB

Ja sam jedan od rijetkih ljudi iz naših krajeva koji nema strica, bratića, rođaka, pradedu, uncla, frenda, bivšu ženu ili barem kuma u Kanadi. Stoga me Kanada do sada vrlo uspješno zaobilazila. No konačno je ovoga ljeta i ona došla na red. Priznajem veselio sam se tom novom iskustvu. Druga država po veličini na svijetu, veća od cijele EU, posjeduje pola sveukupne oceanske obale na planeti i pola svih svjetskih jezera. Činjenice o veličini i bogatstvu te megadržave mogli bi nabrajati do kraja ove fotopisnice, ali još važnije je nešto drugo. Kanada si je u tih svojih 154 godine što postoji stvorila takav image da sam doslovce cupkao od želje da to konačno doživim. I eto me tamo. U kolovozu godine u kojoj nam je jedno zlo s istoka zamijenilo drugo.

Plan puta? Pa htio bih obići veći dio zemlje u dva tjedna. Izjava koja u slučaju Kanade izaziva neblagu sumnju da QI autora ne prelazi broj njegovih cipela. No to je sve vrijeme koje imam. Iako nedovoljna, dva tjedna su bila maksimum iz više razloga. Prvo: ne bavim se plinskim biznisom već živim od oporezovane Hrvatske plaće što automatski znači da sam u Kanadi sirotinja. Drugo: malo godišnjeg odmora moram sačuvati za svjetsko prvenstvo u Qataru na kojem ću izravno i osobno sudjelovati kao gledatelj televizije. Treće blagog sam srca pa

nemrem izdržat plač i lelek mojih kolega na poslu koji bez mojih savjeta jednostavno ne znaju što bi kukajući do neba dok iščekuju moj povratak na posao. Četrto: fizički nikak nemrem izdržat duže od dva tjedna bez zagrljaja najbolje supruge na svijetu. Ili bi to bilo prvo...

Montreal je najveći frankofonski grad Kanade. Dojam?

Bogat, uređen, zeleni grad s puno Francuskog šarma. To da je (bio) Francuski stalno se moraju podsjećati. Francuzi su naravno manjina u Kanadi, ali debela većina na njenom istoku. U njihovom slučaju nije to bitka za goli život kulturnog identiteta, ali osjeća se očajnička borba na svakom koraku. I na tablicama automobila. Moto pokrajine Quebec je “Je me souviens” odnosno “sjećam se” ne piše nastavak “da smo bili Francuzi.”

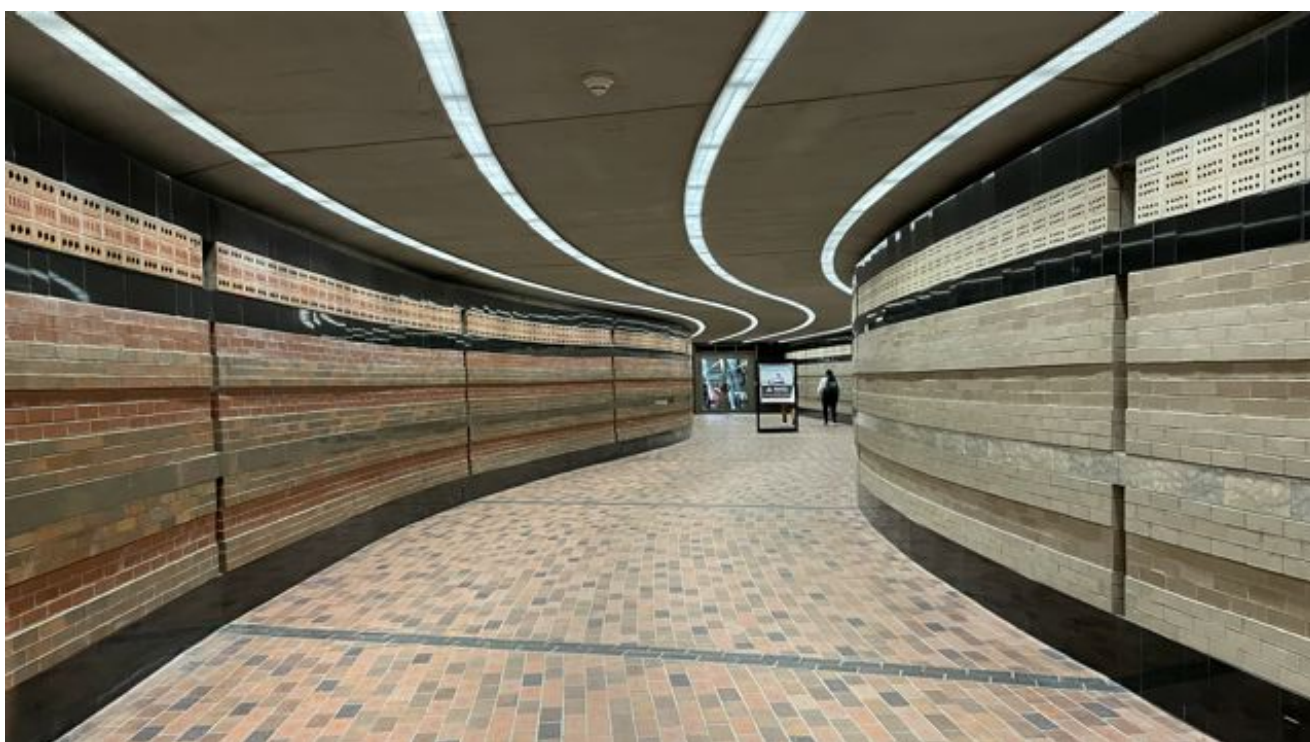

Po veličini drugi grad Kanade sa šarmantnom starom gradskom jezgrom i smiješnotužnim pokušajem da glumi azurnu obalu.

Iz prve ruke mogu vam reći da Kanada ima predivnu klimu. Ljeti. Kako to izgleda zimi iskreno uopće me ne zanima. Kanada je najhladnija zemlja svijeta sa prosječnom temperaturom $-5,5$ Celzijevih. Mogu mi oni pričati kako im je divno i krasno i kako cijelu zimu uživaju u čarima ledene idile. Volim ja snijeg i sanjke i snjegoviče, ali sve to sa zdravom mjerom. Ne nalazim nikakav užitak u tome da živa četiri mjeseca ne pređe onu crticu kod nule. Uostalom da im je dobro na površini ne bi u centru grada iskopali 33 kilometra podzemnih prolaza. Napravili su cijeli grad pod zemljom sa restoranima i dućanima. Podzemni prolazi povezuju hotele, urede, pošte, banke, kongresne dvorane, kazališta, trgovačke centre, stambene komplekse i naravno stanice metra. Sve s ciljom da stanovnici ne bi morali izlaziti na otvoreno. Uživati u zimskoj idili. Sada tokom ljeta podzemlje je naravno prazno.

Francuski je tamo glavni jezik i jedini jezik koji se uči u školi. Naravno u turizmu, ugostiteljstvu i trgovini i Engleski se progovori tečno.

Dobro društvo se i tamo lako nađe. Cure znaju sve tračeve. Doznao sam i neke zanimljive stvari o Michaelu Bubleu i njegovom dedi iz Trogira.

Kad smo kod društva moram vam ispričat jednu sjajnu epizodu. Dvije Meksikanke i ja u blagu večer na terasi našeg hostela forsiranim tempom praznimo butelje jeftinog crnjaka. Veli jedna da radi honorarno kao turistička novinarka. Sjajno komentiram ja, posao iz snova, i pitam kak to izgleda u praksi.

-Moj urednik svaki mjesec odabere novu destinaciju u svijetu i da mi zadatak da o njoj napišem članak.

-Izvršno i na koliko onda odeš tamo? Tjedan? Dva?

-Ne idem ja nikud, veli "kolegica" putopisnica. Odem na internet, jedan dan čitam i proučavam, a drugi dan napišem izvještaj kao da sam tamo bila. Skinem par nezaštićenih fotki i to je to.

Genijalno.

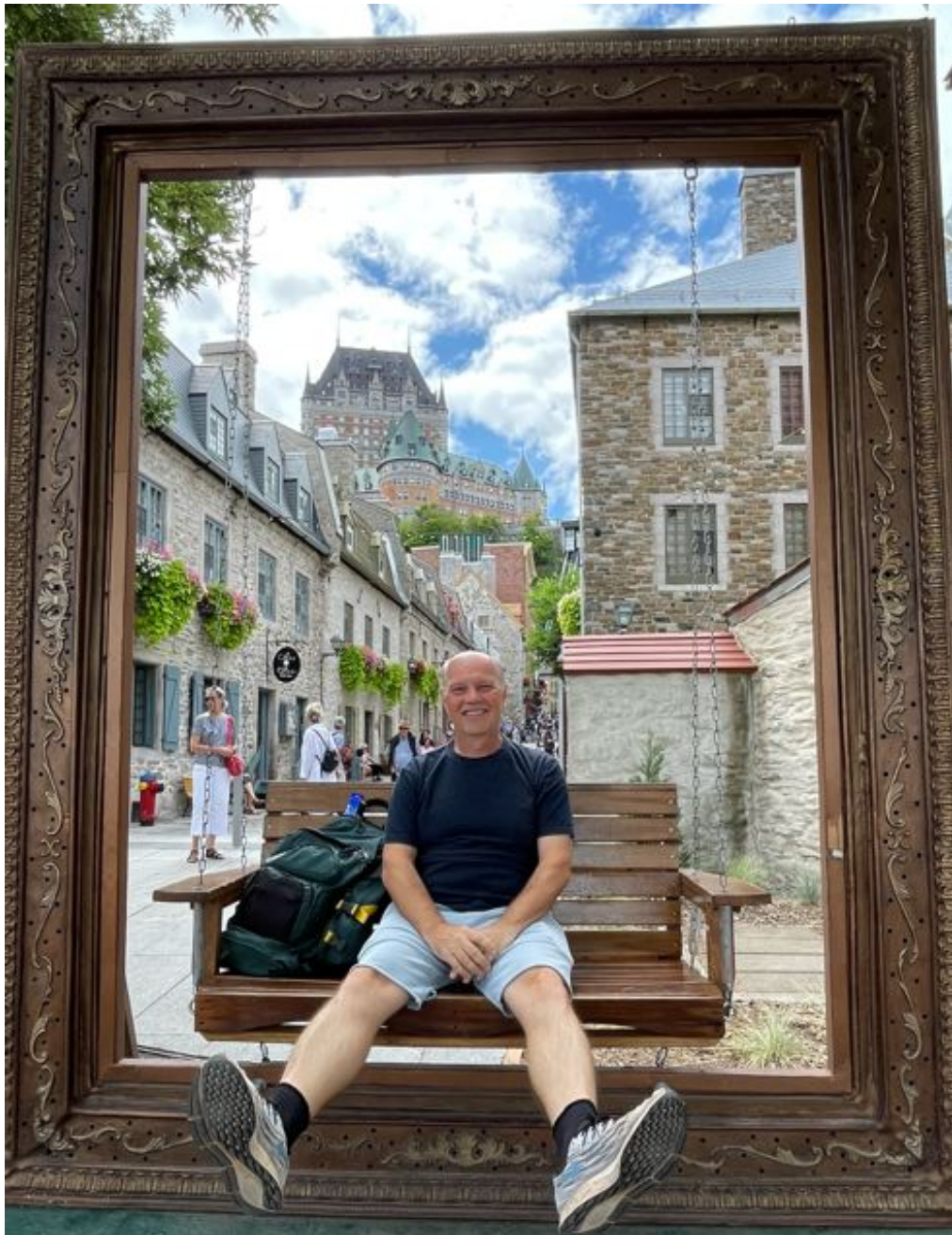
Qebec je grad, ali i ime pokrajine u najstarijem dijelu Kanade. Najvažniju ulogu za razvoj pokrajine odigrao je Luj IX. Onaj sunčani. Savršeno je shvatio što treba da bi ojačao svoju koloniju u novom svijetu i to im je poslao. 800 pismenih žena iz svojih sirotišta. Nakon te pošiljke kolonija je u ekonomskom i svakom drugom smislu procvjetala.

Quebec izgleda više Francuski od same Francuske. Sjećate se scene kad u “Catch Me If You Can” Tom Hanks ulovi Di Caprija u Francuskoj na Badnjak. Nisu išli snimati u Francusku. Snimali su na glavnom trgu Quebeca.

Umjetnička instalacija napravljena od pojaseva za spašavanje izbjeglica sa Lampeduze. Jednostavno i originalno. I dojmljivo ili rekao bih dirljivo. Barem meni.

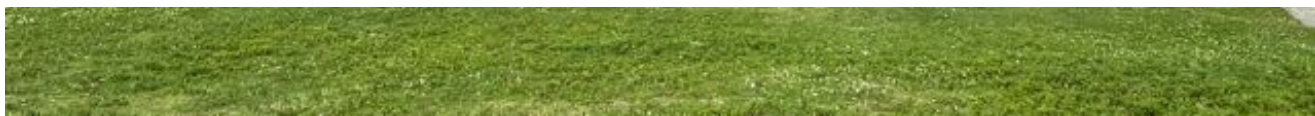

Grad je među najstarijim doseljeničkim naseljima na kontinentu. Dugo je vremena bio Francuski čuvar ulaznih vrata u novi svijet. Kroz ta vrata mogli su proći samo Francuzi katolici. Na ušću rijeke sv. Lovre u zaljev sv. Lovre gdje se Apalačko gorje približava gorju sv. Lovre. Mnogo je tu tog đakona i zaštitnika Kanade. Kratku povijest Quebeca sa svim njegovim važnijim građanima stavili su na jedan 3D mural.

Quebec je jedini grad sjeverno od Mexica s očuvanim gradskim zidinama. Mogao sam to reći i drugačije. Jedini grad u Kanadi s očuvanim obrambenim zidom. SAD nisu sačuvale niti jedan.

Treba li ovo uopće komentirati. Vojnik ionako ne treba gledati. On treba slušati.

Fairmont Le Chateau Frontenac je najfotografiraniji hotel na svijetu.

Katedrala Montreala ne izgleda toliko dobro izvana koliko je prekrasna iznutra.

Sjećate se olimpijskih igara u Montrealu? Ja slabo. Bio sam još u osnovnoj. Sjećam se samo nekih detalja. Da je tamo neka Rumunjska curica malo starija od mene dobila ocjenu 10, za sve vježbe, da im se ugasil plamen na kiši, pa su ga opet pripalili fajercajgom i da su to jedine igre ikada na kojima domaćin nisu osvojili niti jednu zlatnu medalju.

I sjećam se Matije Ljubeka. Kanu jednoklek.

Olimpijsko selo, danas je stambena četvrt.

Botanički vrt u Montrealu ima dva zanimljiva odjela. Japanski i Kineski. Ostalo je zanemarivo. Možda sam razmažen, ali tjedan dana ranije bio sam u Riju u Jardim Botânico.

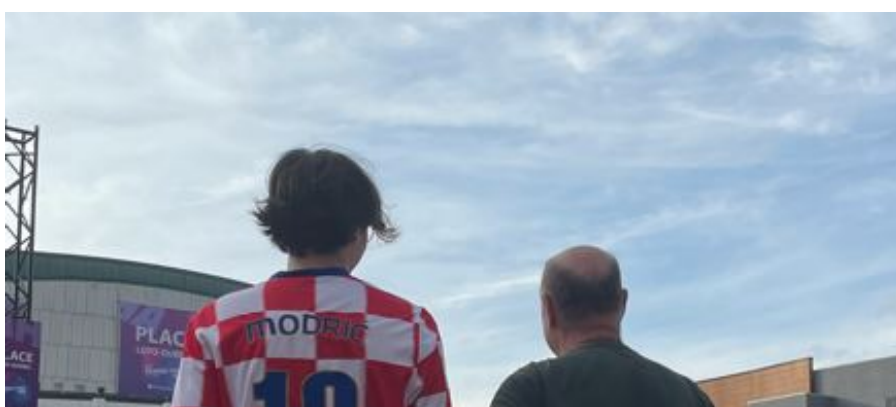

Bonsai kanadski javor.

Kockasti dres nosi se svuda u svijetu, Od Reykjavika do Cape Towna i od Tokija do Vancouvera. Dečko je treća generacija i slabo govori Hrvatski, ali ga uglavnom razumije.

Murali su sve popularnija umjetnička forma u cijelom svijetu pa i u Kanadi. Dapače ovdje se održavo festival murala. Ne kužim to baš, ali zašto ne.

Crkva u Montrealu minijturna kopija Bazilike sv. Petra i Pavla u Rimu.

Izvana i iznutra.

Klupa. E pa svaka čast.

Montrealu ime otkriva da ako već nije na brdu neko brdo nije daleko. Da je baš kraljevsko ne bih rekao. Popeo sam se a nisam se ni uspuhao.

Ottawa je sretno, iako nezasluženo postala glavni grad Kanade. Logično bi bilo da je to Montreal ili Toronto, ali se Kanađani u trakavici dostojnoj turskih sapunica nisu mogli dogovoriti koji od njih, pa je njihova tadašnja i sadašnja gazdarica dakle Engleska kruna presjekla to natezanje i odredila gradić mješanog stanovništva na pola puta.

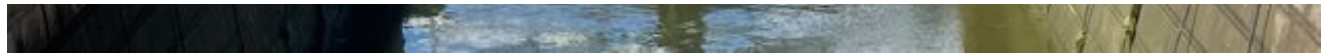

U prilog je išlo što je to malo veće trgovište nedavno promijenilo ime iz anglofilnog Bytown u neutralno indijansko Ottawa. Inače Ottawa znači baš to – tržnica.

Druga prednost je bila što je malo dalje od granice s tada nepouzdanim i za kavgu ornim susjedima. Amerikanci su naime par puta provalili preko međe i opljačkali Toronto, čak su im odnijeli žezlo, simbol kraljičine vlasti u Kanadi. Dobro, nisu ni Kanađani bili nevinašca, kad su oni provalili preko granice popljačkali su Washington. Dapače, spalili su i samu Bijelu kuću.

Velika je prednost biti glavni grad, pa danas Ottawa broji preko milijun duša, u njoj su najprestižnija sveučilišta, kazališta, muzeji i galerije. Uz naravno ambasade, parlament, vladu, vrhovni sud i sve što ide uz vlast.

Terrance Stanley Fox je vjerojatno znate trčao svoj maraton preko Kanade od istoka prema zapadu. Uspio je pretrčati 5373 km. U Kanadi se uglavnom mjeri u metrima i gramima iako je struja na 110.

Ottawa je milijunski grad sa dosta života, ali daleko je to od Montreala ili Toronta. Lijep, uredan, posložen, čist, održavan. Dosadan, ako smijem to reći. Nekome je dosada ideal.

Posjetio sam i Kanadski parlament. Gdje god dođem ja odem u skupštinu. Uglavnom bude jednostavno unići u te zgrade. Od Bundestaga do Capitola.

- "Dobar dan, ja došo, mogu malo zavirit?"

- "Dapače, samo izvolite, dobrodošli!"

Tako u velikoj većini parlamenata. Osim na Markovom trgu. Tamo možeš samo ako najmanje pet dana ranije ispuniš obrazac i daš sve osobne podatke.

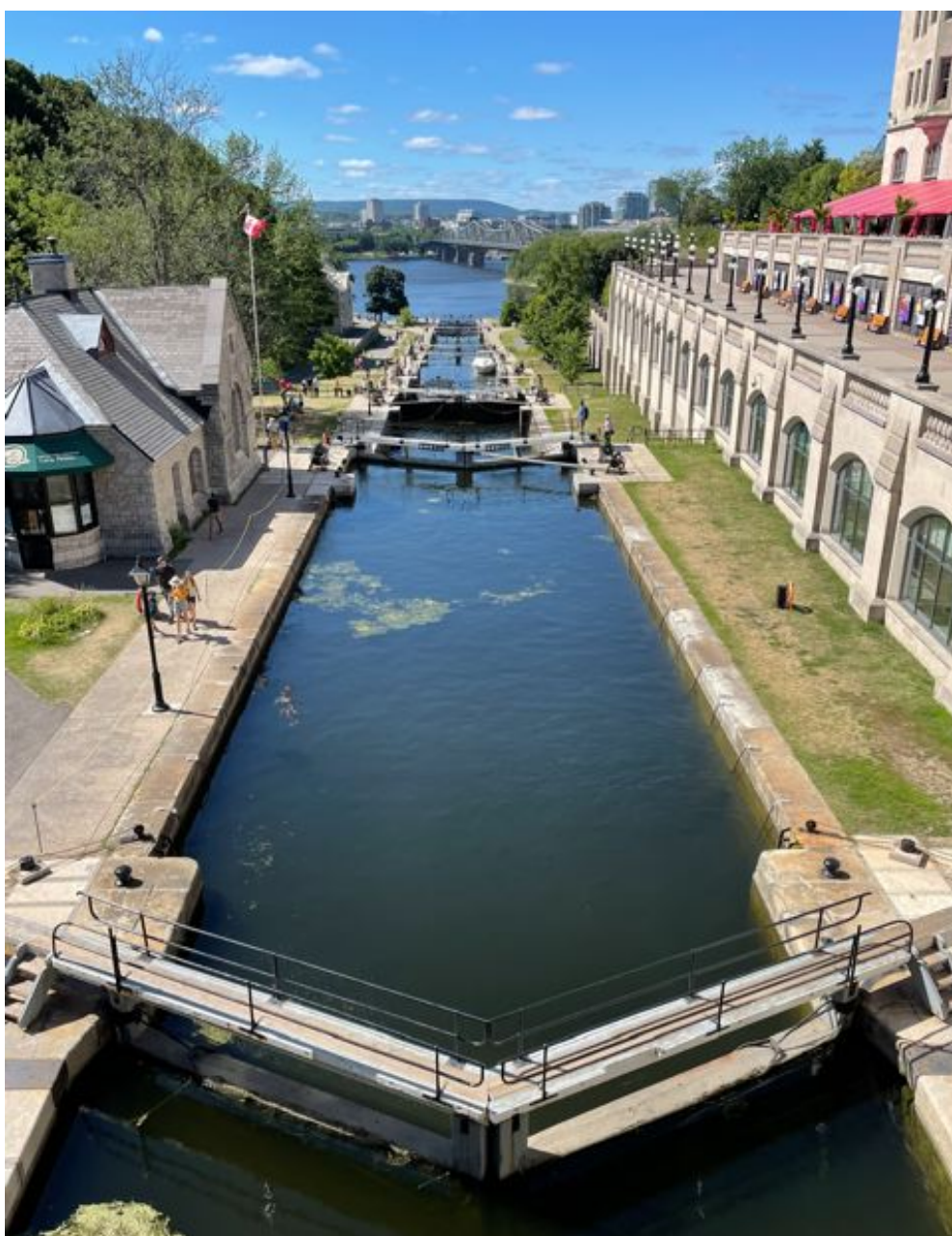

Sabornica je kopija one u Westminsteru. Nekako to ne čudi.

Uostalom Kanada je monarhija na čelu s kraljicom. Pardon kraljem.

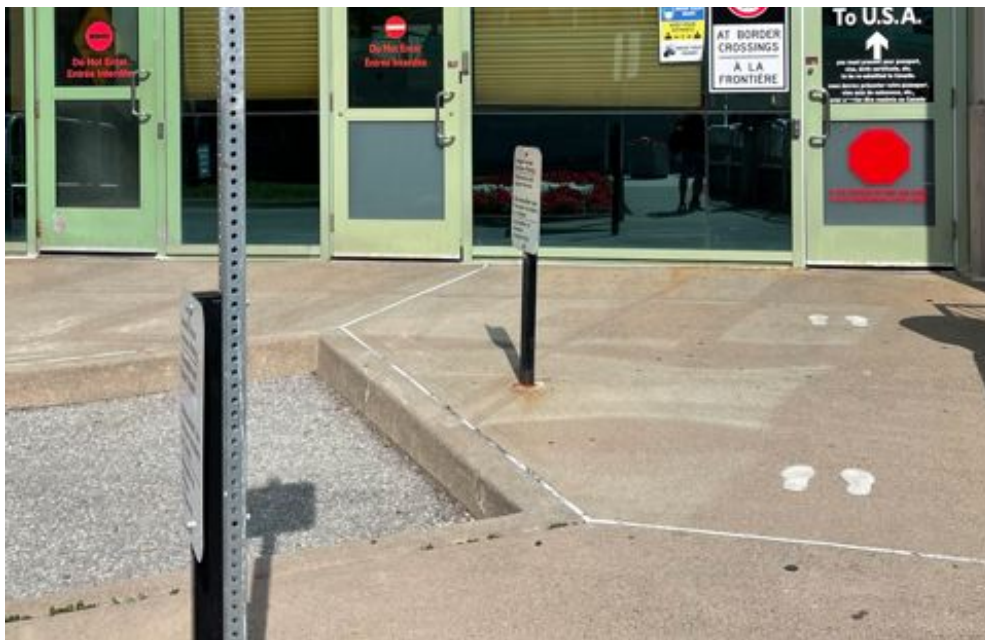

Nijagarini vodopadi. Oko 20 000 kubika u sekundi. Kozji otok dijeli vodopad na dva dijela, odnosno na Američki vodopad koji je naravno u SAD i Potkovin vodopad u Kanadi.

Ovaj Horseshue je duplo veći i kao što ime kaže snažno zaobljen. Pogled s Kanadske strane je daleko bolji. Posjet Nijagari je jednodnevni izlet iz Torontoa. Ima puno tura autobusom, a može se i vlakom, redovnom linijom Toronto - New York. Ja sam otišao vlakom. Armtrak je ugodniji, brži i jeftiniji od buseva. I možeš duže ostati na vodopadima.

Prijeći na Američku stranu može se pješice preko mosta. Mostarina za pješake iznosi 1 USD. Nisam išao iako imam vizu za SAD. Radije sam si priuštio vožnju brodom i pogled odozdo. Sa tuširanjem.

Grmi, puše, šprica, ma pravi doživljaj! Niš ne vidiš, niš ne čuješ, sav si mokar, a ipak svima oko tebe to je jako veselo, ciče, vrište i smiju se.

Pad niz ove Američke slapove nije nitko preživio. Bez obzira na opremu. Sa njih se pada na stijene. Kanadski vodopad je preživjelo gotovo dvadeset ljudi. Četvero bez opreme. To bacanje niz slapove je postalo popularno i to ne samo među samoubojicama (kojih svake godine bude 20-30), pa su vlasti zabranile spuštanje i naplaćuju kazne za pokušaje. S Američke strane kazna je 25.000 USD. Kanađani naplaćuju samo 10.000 CAD.

Dakle ak baš hoćete bolje vam je hitit se s Kanadske strane. Jeftinije je, a možda i preživite. Samo da spomenem da je prva osoba koja je preživela spuštanje niz Niagaru bila 63godišnja učiteljica. Dala se gurnuti u bačvi ne bi li zaradila za život zbog preniske mirovine. Pokušaj su preživjela i dva tipa koji su se zajedno spustili u bačvi želeći skrenuti pozornost na štetnost lijekova. Na njihovoj bačvi pisalo je: "Drugs Kill". Jedan od njih bio je student iz Ottawe prezimena Petković. Ima još zanimljivih priča, recimo ona o frajeru koji je malo jače cugnul pa je iz fore bez ikakve zaštitne opreme zaplival niz vodopad dok ga je jednako trijezni kompa snimal kamerom. Možda je pajdaš malo više potegnul jer nije uspio uključiti kameru. "Kaskader" je preživio pa je valjda umislil da je besmrtn i otišel to ponoviti, ovaj put u gumenom balonu. Ispostavilo se da je ipak smrtn.

Ovdje je kao što znate najstarija hidroelektrana na svijetu (dva dana starija od druge najstarije one na Krki kod Šibenika), a njezin idejni tvorac ima spomenike na obje strane Nijagare. Na onom na Američkoj strani čita neku ogromnu bilježnicu u stavu Meštovićeve mame ispred Sveučilišta sa pogrešnim tekstom na kojem piše da je rođen u Jugoslaviji. Više mi se sviđa ovaj u Kanadi ima puno bolji pogled i pozu Nea Andersona. Uostalom kladim se da je Nikola u svojoj glavi imao i ideju za Matricu.

Nisam ostao do navečer kada se vodopadi oboje rasvjetom. Mogao sam lako jer u samom gradiću ima dosta hotela. I još više kockarnica.

Neizbježna tema kad govorimo o Kanadi je i Hrvatska zajednica i utjecaj koji su Hrvati imali u razvoju te zemlje. A on je golem. Definitivno zaslužuju više od jedne ulice.

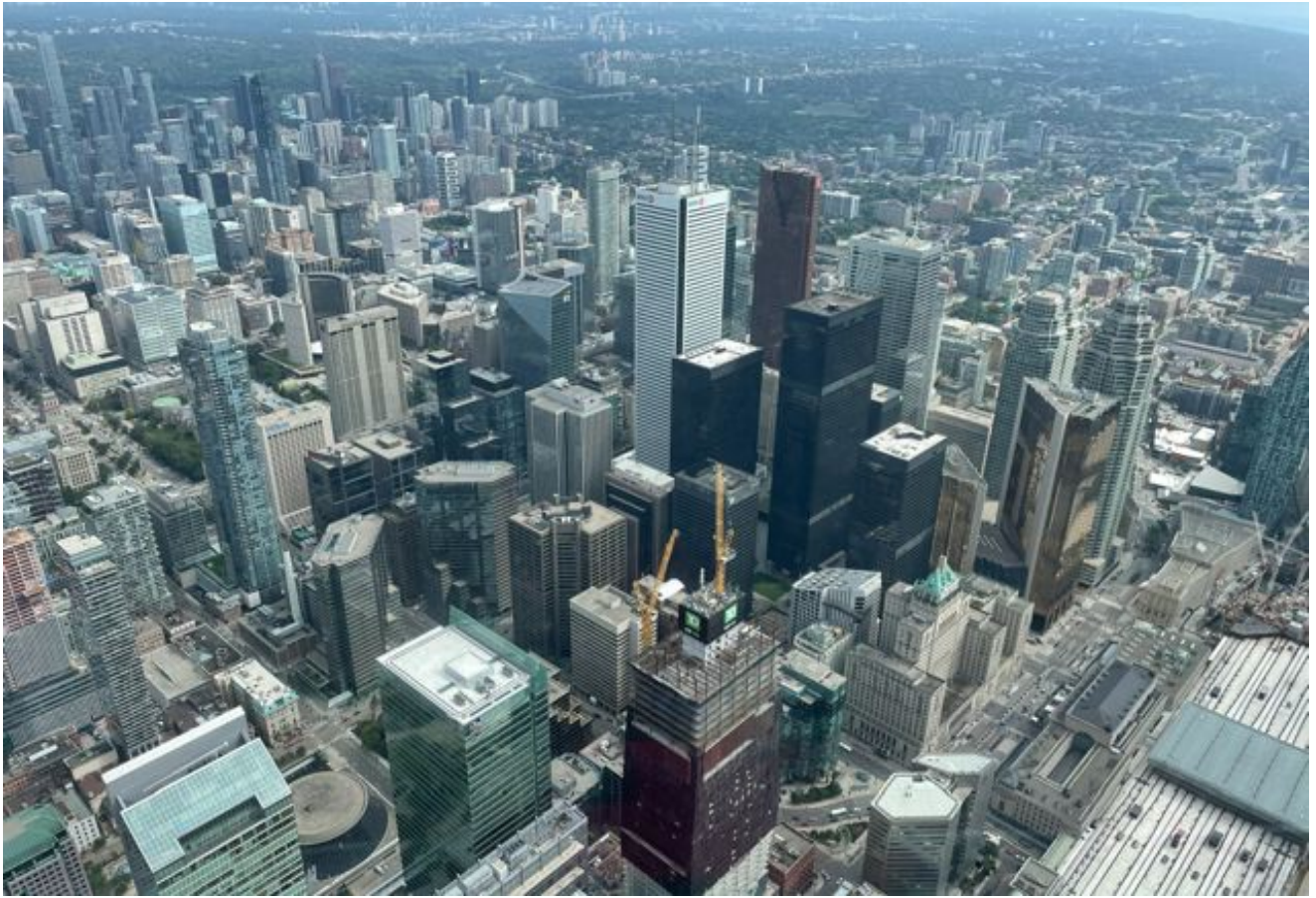
No daleko bi nas odvela ta tema.

Toronto je tipični američki multi kulturalni, multi milijunski, multi etnički, multi štogodtunaveo grad. Neboderi, poslovnjaci, banke, industrija, lova. Glavna atrakcija grada je CN Tower najviša građevina zapadne hemisfere. Svojedobno i najviša na svijetu. Dvostruko viša od onog poznatijeg tornja u Parizu.

553,33 metra sa dvije posjetiteljske platforme.

Ima i staklene prozore u podu i sve te fore koje su bile čuda prije pola stoljeća, ali sada nas više toliko ne uzbuđuju.

No ja volim visine, pa mi sve to baš leži. A volim i vodu, a Kanađani žive na vodi. Ne baš kao Šveđani koji imaju više čamaca nego automobila, ali skoro kao oni.

Ako vam se zgrada Ontarijskog parlamenta čini nesimetrična imate dobro oko. Ovaj put bio je u pitanju požar.

Vjerujem da znate da na otvaranju SP u Qataru kojeg sam već spomenuo igramo sa Kanadom. To međutim ovdje nitko ne zna. A one rijetke koji znaju nije briga. Isto tako nitko nema pojma da se iduće svjetsko nogometno igra kod njih i da će neke tekme biti igrane baš u Torontu. 2026te.

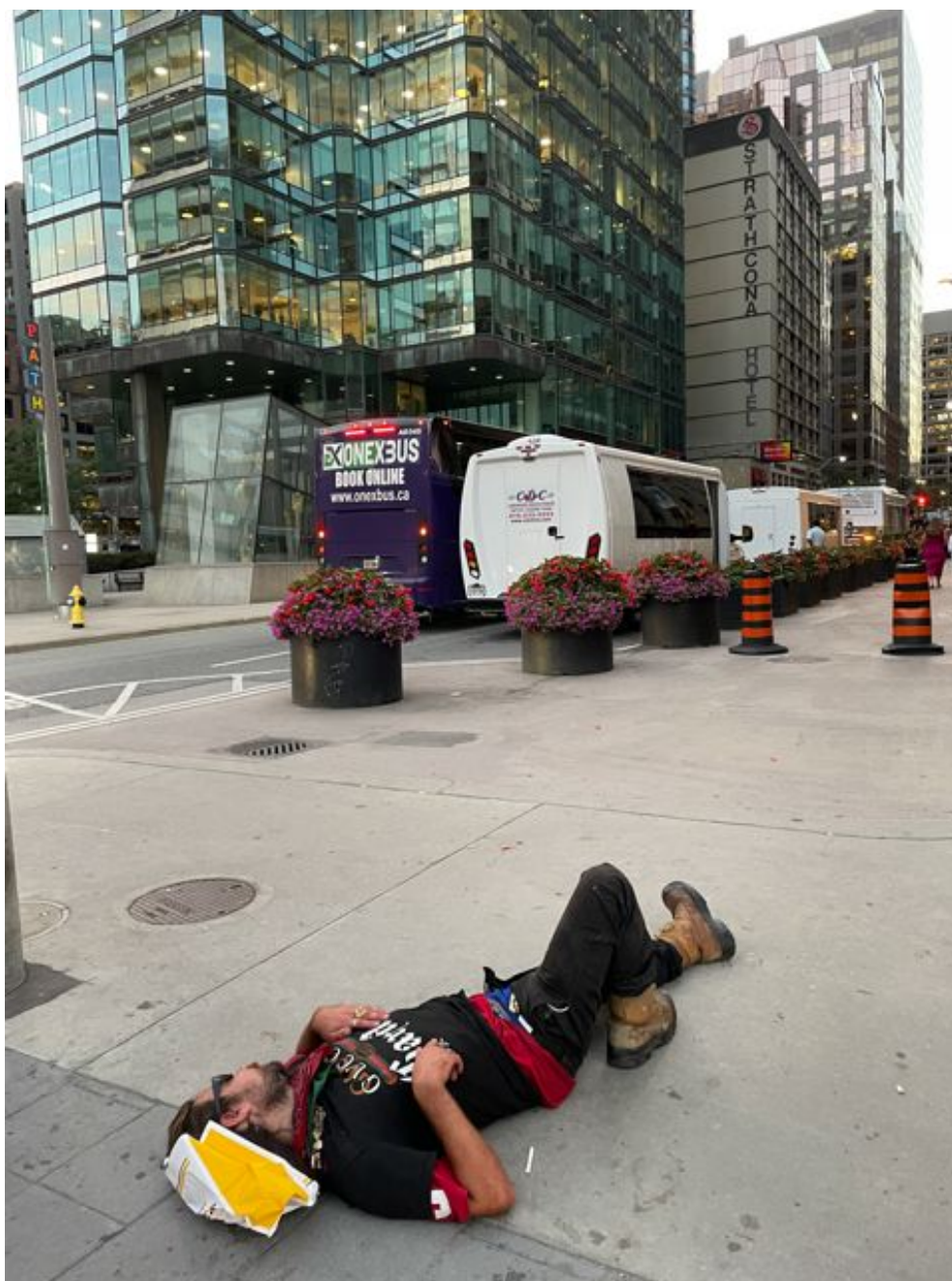

Beskućnici su i u Kanadi ekstremno brzorastuća populacija. S time da je potrebno naglasiti da su ovdašnji beskućnici bogataši ili mogao bih reći aristokracija u odnosu na one u Brazilu.

Moram također primjetiti da je i njihovo ponašanje malo drugačije. Agresivnije rekao bih.

Da zaključim s Torontom. Tipičan američki velegrad, naravno sa štihom sjevera. Ogromne mogućnosti, ogromno bogatstvo, ogromne razlike. Sve funkcioniра. Tko radi dobro živi, tko ne radi jedva preživi.

Kad sam planirao putovanje nadao sam se da ću barem dijelom koristiti legendarnu transkanadsku željezničku rutu. No ispada da je to prilično spor i basnoslovno skup način putovanja. Stoga sam one kraće međugradske dionice (Quebec-Montreal-Ottawa-Toronto) prošao busevima, a do Pacifičke obale sam odletio.

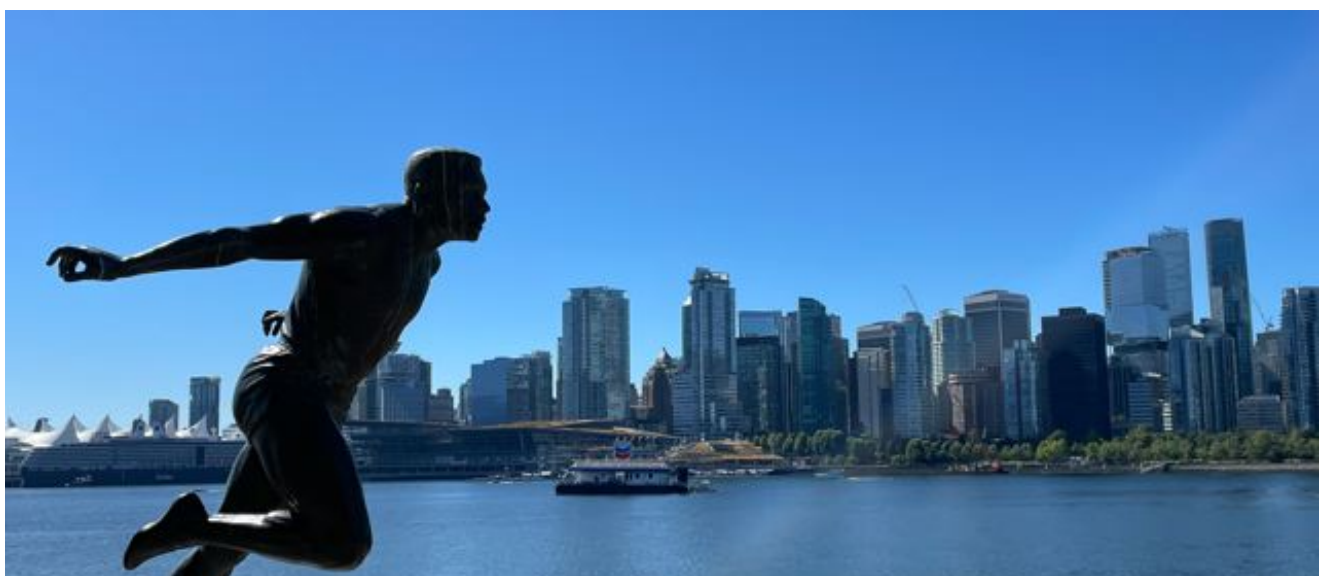

Jer nikako nisam htio propustiti taj opjevani Vancouver. Obzirom da sam letio preskočio sam Edmonton i Calgary što mi je žao, ali puno mi je više žao što sam preskočio i cijeli Stijenjak, a posebno nacionalni park Banf. No to je nastavak jedne posebno tužne priče. Naime bio sam tridesetak puta u Americi, a nisam bio niti u jednom njihovom nacionalnom parku. Zbog tog me toliko sram da bih propao u zemlju kad bih znao da ću izaći na drugu stranu. Na Novom Zelandu nisam bio.

Kao što rekoh morao sam doživjeti taj grad kojeg mnogi drže najljepšim na svijetu.

Razjasnimo odmah. Lijep je. Jako lijep. Najljepši nije.

Siguran, ugodan, jednostavan za život i posjete. Okrenut prirodi, ekološki, usklađen s tradicijom i posjeduje jasnu viziju razvoja i sutrašnjice.

Grad se smjestio na predivnom mjestu, okružen planinama i otocima, opasan šumama i zaklonjen od nedalekog oceana. Rijetko lijep kraj, posebno gledan iz visine. U tom prelijepom okruženju iskoristivši stratešku poziciju i ogromno šumsko i rudno bogatstvo zaleđa, razvili su bogat grad s velikim parkovima, plažama, šetnicama...

Sve to ipak ima cijenu i kroz te ubave zaljeve provlače se milijarde bruto registarskih tona. A plaže grada kojeg NG proglašava jednim od deset najboljih na svijetu po pitanju kupališta nisu vrijedne ni spomena ni slike. Nogu ne bih smočio u njima. Ni mali prst. I nisam, makar sam došao do njih s kupaćima, ručnikom i iskrenom namjerom. Radije bih se brčnuo u Bakru osamdesetih.

E sad ovo nisam nikad vidio niti sam znao da postoji. Sat na paru. Jedna od znamenitosti grada. I fućka svakih pola sata, Dapače svira nek melodiju. Sve na parni pogon :)

Pričati o Kanadi, a ne dotaknuti se hokeja ne bi bilo u redu. Kanađani su uglavnom cool

tipovi. U svakom slučaju sigurno se za njih ne može reći da su baš strastveni. Osim kada je riječ o ekipnom sportu s najviše ozljeda glave. E za time su Kanađani ljudi. Od tuda i velika popularnost Čeha, Slovaka, Rusa, Šveđana i Finaca u Kanadi. Te su zastave jako popularne u Kanadi. Ipak nađe se i pokoja Hrvatska zastava. Nisam siguran ali mislim da je to jedina zemlja na svijetu gdje je od Luke Modrića poznatiji Joe Šakić.

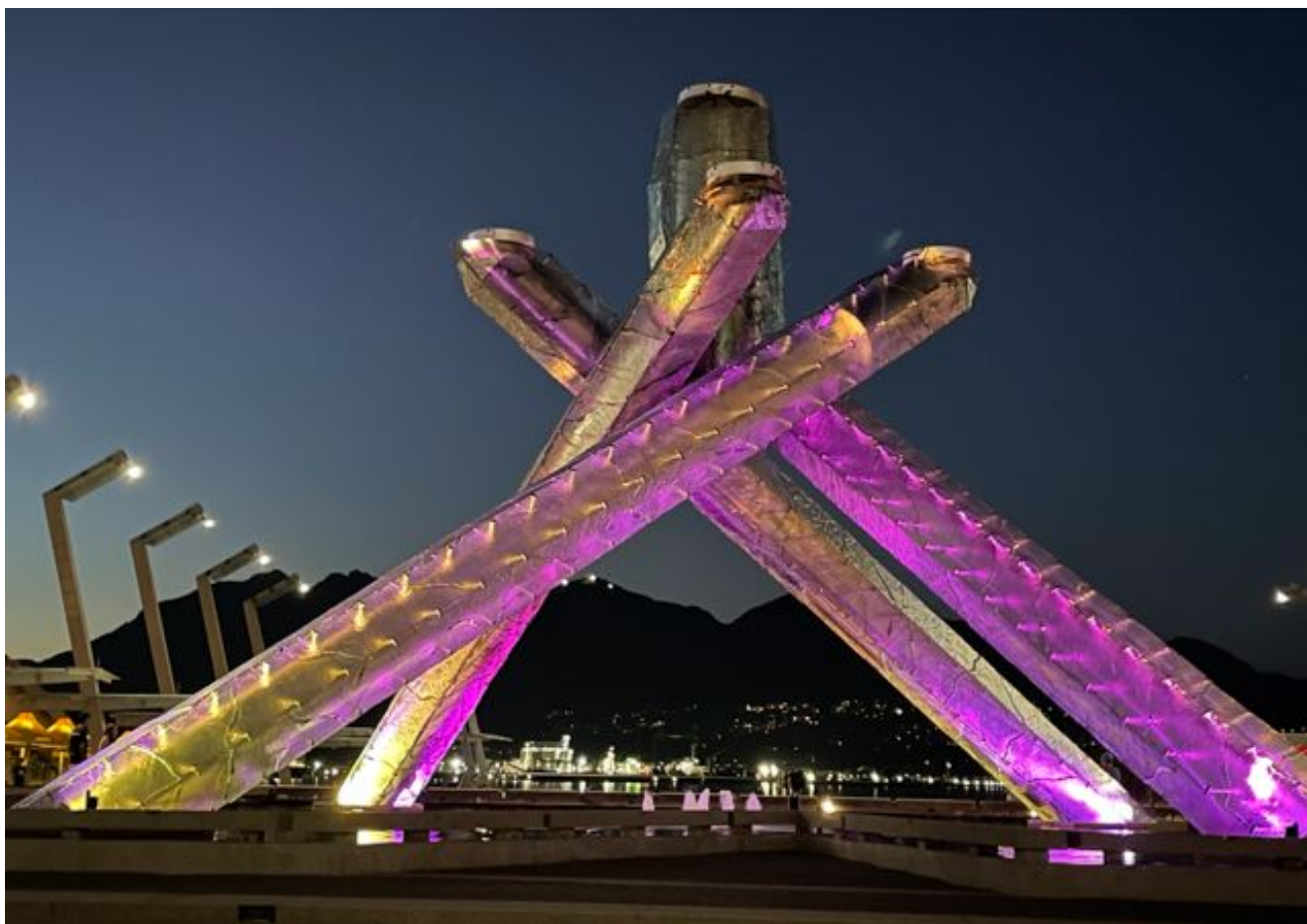

Plamen za olimpijske igre u Vancouveru gorio je ovdje u centru grada.

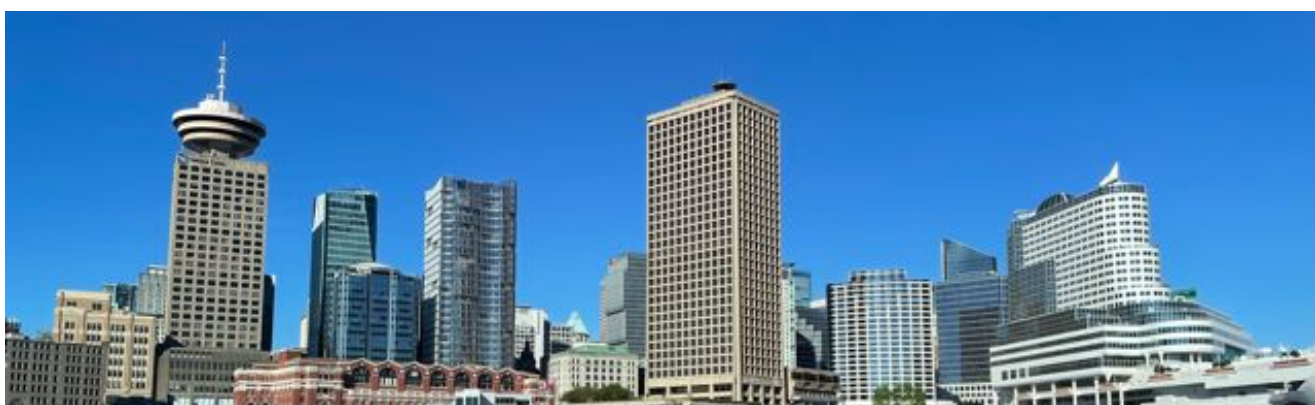

Zapalio ga je Vayne Gretzky. Za one koji ne prate hokej, to vam je Buda, Isus, Dalaj Lama i Elvis u jednoj osobi sa klizaljkama i palicom u dresu s javorovim listom i brojem koji fura i Mislav Oršić.

Vancouver je mnogo mnogo mirniji od Toronta ili Montreala, nema njihovu hektičnu vibraciju, ne titra dan i noć. Mislim meni to više odgovara, ali nekom drugom fali ritam velegrada. Inače dobio je ime po Engleskom satniku Nizozemskog porijekla.

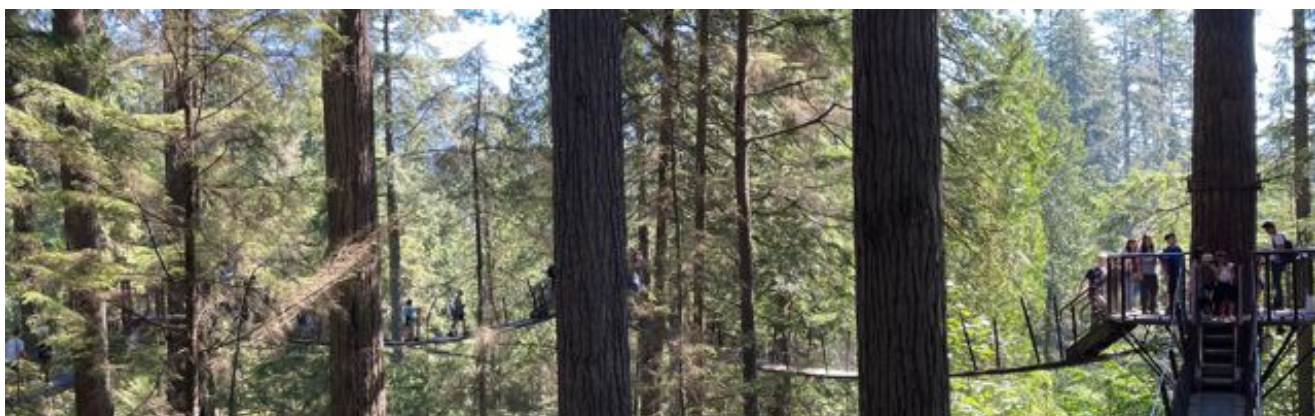

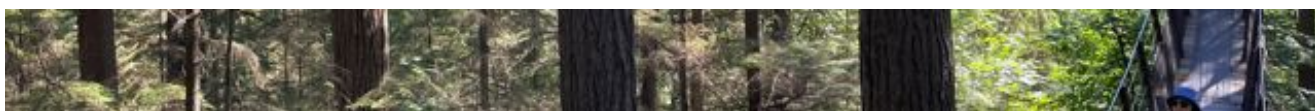

Parkovi su im najljepša stvar u gradu.

Capilano je među njima definitivno najbolji i najpoznatiji. Baš pravi šumski doživljaj na rubu grada.

Lista svjetski poznatih Kanađana nije baš preduga. Uostalom nema njih previše. Niti 40 milijuna. Manje nego Ukrajinaca. Po meni uz već spomenutog Terry Foxa na njoj vodi Leonard Cohen. No dobro, ajde da spomenemo još neke. Jim Carrey, Pamela Anderson, Keanu Reeves, Elon Musk, Frederick Banting. Ne sjećate se ovog zadnjeg? Otkrio je inzulin. Nije da ga ja nebi proizvodio i bez njega.

Kanada je blagoslovljena ogromnim prirodnim bogatstvima. I naftom i rudama i šumom i vodom, lokalno neagresivnim susjedom i strateškim položajem. Iako ogromne površine sve zanimljivo u Kanadi stisnuto je na tankoj traci uz njenu južnu granicu. Povoljne je prilike Kanada dobro iskoristila i općenito se pozicionira kao vrlo poželjno mjesto za život. I stvarno to je vrlo ugodna i sigurna zemlja, Zaposleni i dobro obrazovani mogu uživati u svim blagodatima i nestresnom životu u hladu javorovog lista no ruku na srce ipak je sva ta Kanadska nirvana malo precijenjena. Jest da su im plaće previsoke, ali takvi su i troškovi po svim rashodnim stavkama. Bude tu i smeća po parkovima i oronulih četvrti i išaranih fasada i nezadovoljnih i frustriranih građana. Kanada je opuštenija, ali na kraju krajeva ipak je to samo Amerika. Rekao bih malo razblažena Amerika. Kamilica od Amerike. Sa sirupom od javora.

Puno pozdrava
ET

This e-mail message, together with any attachments, contains information of Merck & Co., Inc. (126 East Lincoln Ave., P.O. Box 2000, Rahway, NJ USA 07065) and/or its affiliates, that may be confidential, proprietary copyrighted and/or legally privileged. (Direct contact information for affiliates is available at - [Contact us - MSD.](#)) It is intended solely for the use of the individual or entity named on this message. If you are not the intended recipient, and have received this message in error, please notify us immediately by reply e-mail and then delete it from your system.